

A Veszprém-Balaton 2023 Zrt beszámolója a Várbörtön Látogatóközpont épületében végzett 2025-ös tevékenységről

Az egykori Veszprémi Várbörtön -3. szintjén (437,04 m² területen) 2024. április 2-a óta üzemel a Veszprémi Várbörtön Látogatóközpont „Ember a rács mögött” tematikájú kiállítása, amely mind tartalmában, mind az üzemeltetés formájában kulturális szolgáltatást nyújt és pedagógiai tevékenységet végez.

A hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítésén dolgozik az intézmény heti rendszerességgel megvalósuló rendezvényein. 2025-ben 52 rendezvény valósult meg. Többek között tematikus tárlatvezetések, családi nyomkeresések, tematikus séták, előadások (amely érintette börtöntetoválást, a tiltott tárgyak, drogok használatán át a börtönben, az 50'-es évek kulákkérdését, 70'-es évek cigánypolitikáját, az 1956-os veszprémi egyetemisták emlékeztetét, a kamaszok online zaklatását ...), filmvetítések (Kulák volt az apám, Cigány holokauszt, méregkeverők, bakonyi juhászasszony, 1956 – veszprémi egyetemisták a börtönben) és egy kamaraszínházi előadás (Háború és béke Veszprémben) valamint egy koncert valósult meg.

Az év folyamán számos diákcsoportnak (általános iskolától a szakképzőőkön és gimnáziumon át az egyetemig) tartottak kollegáink foglalkozásokat.

Választható foglalkozásaink:

I.) RENDHAGYÓ TÖRTÉNELEMÓRÁK nem csak diákoknak

Ezen a vezetett foglalkozáson a diákok nem passzív hallgatók, hanem **nyomozók**, akik a kiállítás anyagából gyűjtik össze a válaszokat olyan kérdésekre, mint például: Mi számított bűnnek különböző korszakokban? Hogyan büntették az egyes bűnöket? Mit jelent az, hogy valaki „megbűnhődött”? Kik voltak ártatlan áldozatok? A kiállításban elrejtett információk és történelmi források alapján maguk derítik ki, hogyan zajlott egy-egy nyomozás, milyen volt az élet a börtön falai között, és hogyan változott a büntetés fogalma az idők során.

Kapcsolódások a nemzeti alaptantervhez:

Képek és portrék a magyar állam virágkorából – Nagy Lajos és Zsigmond király törvényei (jogok és kötelességek, erkölcsök) - a 6. és 9. osztályos történelemoktatás kiegészítéseként
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből – II. Rákóczy Ferenc és szabadságharca, Mária Terézia – a 6. és 10. osztályos történelemoktatás kiegészítéseként

A magyar nemzeti ébredés és a polgárosodás kora – Reformkor – 1848/49-es szabadságharc – betyárok, pandúrok – a 6. és 10. osztályos történelemoktatás kiegészítéseként

A kommunista diktatúra Magyarországon – a 7-8. 11-12. osztályos és történelemoktatás kiegészítéseként

Az 1956-os forradalom és szabadságharc és a kádári diktatúra – a 8. és 12. osztályos és történelemoktatás kiegészítéseként

A foglalkozások új tartalmakkal bővítik a nemzeti ünnepek és emléknapok megemlékezéseit:

A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapját (február 25.) – Veszprémi túszság, Mindszenty József, Brusznai Árpád 1956-os mártír, kuláktörténetek

Az 1848-as forradalom ünnepe (március 15.) – Hunkár Antal, az aradi vértanúk

A holokauszt magyarországi áldozatainak emléknapja (április 16.) – zsidótörvények, porrajmos

A nemzeti összetartozás napja (június 4.) – erdélyi menekültek, szlovák-magyar lakosságcsere

Az 1956-os forradalom ünnepe (október 23.) – Brusznai Árpád, az 1956-os nőtüntetés áldozata és a veszprémi egyetemisták

II.) VALLÁSI TEMATIKÁJÚ TÁRLATVEZETÉSEK - MINDSZENTY 80 – A veszprémi várbörtön kiállítóterének kápolnájában kialakított emlékhely Mindszenty József 80 évvel ezelőtti fogságára és ott a börtönben felszentelt kispapok lelki közösségét mutatja be. A tematikára épülő tárlatvezetések, foglalkozások, filmvetítések és beszélgetések rávilágítanak a szabadság relativitására, hogyan sikerült megőrizni zárt helyen is a gondolat és a lélek szabadságát. A foglalkozás keretében feldolgozásra kerülhetnek olyan kérdések, mint a börtönmisszió szerepe, hogyan változtatja meg egy levelezés emberek életét a rácsok mindkét oldalán? Hogyan lesz valakiből börtönmissziós? Hogyan lehet 10 év börtön után visszailleszkeszteni a társadalomba? Jelen van-e Isten a börtönökben?

A programok egyben kapcsolódnak Bódi Mária Magdolna boldoggá avatásához, vértanúságának történetéhez is.

III.) DRÁMAJÁTÉKOS FOGLALKOZÁSOK (drámapedagógia)

„Becsületszavamra”, „megbélyegezve” Erős kifejezések ezek, amelyeket napjainkban is csak kiemelt esetben használunk és amelyek elterjedését a büntetés végrehajtásnak köszönhetjük. A vezetett foglalkozások során felvetett kérdések, mint „Ki a bűnös?”, „Mit látunk bűnnek?”, „Hogyan viszonyulunk a bűnhöz és a bűnöshöz?”, rendkívül mély és komplex témák, amelyek jól feldolgozhatók drámapedagógiai eszközökkel. Ezek a kérdések lehetőséget adnak a diákoknak arra, hogy reflektáljanak a társadalmi normákra, morális dilemmákra és az egyéni felelősség kérdésére.

A foglalkozások szorosan kapcsolódnak és segítik az etika tantárgy céljainak megvalósulását: tanulók komplex személyiségfejlesztését, értelmi, érzelmi formálását és a cselekvésre buzdítását, figyelembe véve az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit.

IV.) TEMATIKUS TÁRLATVEZETÉSEK

Az "Ember a rács mögött" várbörtön-kiállítás tematikus tárlatvezetései egyedülálló lehetőséget kínálnak arra, hogy a látogatók mélyebb betekintést nyerjenek a bűn, büntetés és börtön témaköreinek művészeti és irodalmi feldolgozásaiba. A tárlatvezetések izgalmas módon kapcsolják össze a **történelmet a művészettel, irodalommal, filozófiával és etikával**. A tematikus tárlatvezetések során különböző témakörökből lehet választani: a látogatók **izgalmas bűnesetek** nyomába eredhetnek, vagy megtudhatják, hogyan jelenik meg a **bűn és bűnhődés az irodalomban**, megismerhetik milyen szerepet játszik a **börtön a művészetben**, vagy a fogvatartottak hogyan használták a **művészetet a börtönben**. Emellett gondolkodhatnak az emberi lét, idő és börtönlét összefüggéseiről. Foglalkozunk a Múltban gyökerező sorssal, hogy változik-e gondolkodásunk, ha ismerjük családunk történetét? Nevezetes családok történetén keresztül beszélgetünk családi minták, sorsok követéséről, a szabad választásról. Megismerhetjük a bakonyi betyárok, Milfai Ferenc, Sobri Jóska, Savanyú Jóska történeteit is.

A vezetések témától függően rendőrszereplő, bíró, reintegrációs tiszt, képzőművész, történész, börtönlelkész vezeti.

V.) TEMATIKUS SÉTÁK IZGALMAS TÖRTÉNELMI HELYSZÍNEKEN

A kiállítás tereiből kilépve vezetett séta keretében ismerkedhetnek meg a látogatók a bűn és büntetés veszprémi történeteivel, élményszerűen fedezhetik fel a város izgalmas múltját, olyan helyszíneken, mint például a joggyakorlás-bíráskodás egykori helyszínén a „Beszélőkőnél”, a hóhér és a porkolábok elkülönített lakóhelyén a Sintér-dombon vagy a Benedek-hegy körül és annak „gyomrában”, az az egykori óvóhelyen.

2025-ben a Várbörtön Látogatóközpont tizennégyezer látogatót fogadott.

Az épülethez kapcsolódóan az alábbi nagyobb korszerűsítési munkálatok történtek 2025-ben:

- a páfrányos termet üvegpadlóval láttuk el
- rekonstruáltuk a börtönkápolnát, illetve a -2 szintre vezető lépcső alatti részt és a kiállítás szakmai részévé alakítottuk

Veszprém, 2026. február 25.

Markovits Alíz

vezérigazgató

Veszprém-Balaton 2023 Zrt.